

ODPIS

Załącznik do Stanowiska
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 18-07-20

Raport monitorujący
Regionalną Strategię Inteligentnej
Specjalizacji (RIS3) 2021+
za rok 2023

Toruń, 2024 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Zakres monitorowania Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+	4
3. Dotychczas podjęte działania w ramach monitorowania Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+.....	5
4. Syntetyczny wskaźnik poziomu innowacyjności regionów w roku 2021.....	7
5. Ulokowanie województwa w rankingu Regional Innovation Scoreboard.....	9
6. Ocena wartości wskaźników statystycznych i kontekstowych.....	11
7. Stan realizacji przedsięwzięć kluczowych dla wzmacniania potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego delegowanych do realizacji w ramach <i>RIS3 2021+</i>	14
8. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	18

Załącznik nr 1 Syntetyczny wskaźnik poziomu innowacyjności regionów w roku 2021

Załącznik nr 2 Ulokowanie województwa w rankingu Regional Innovation Scoreboard

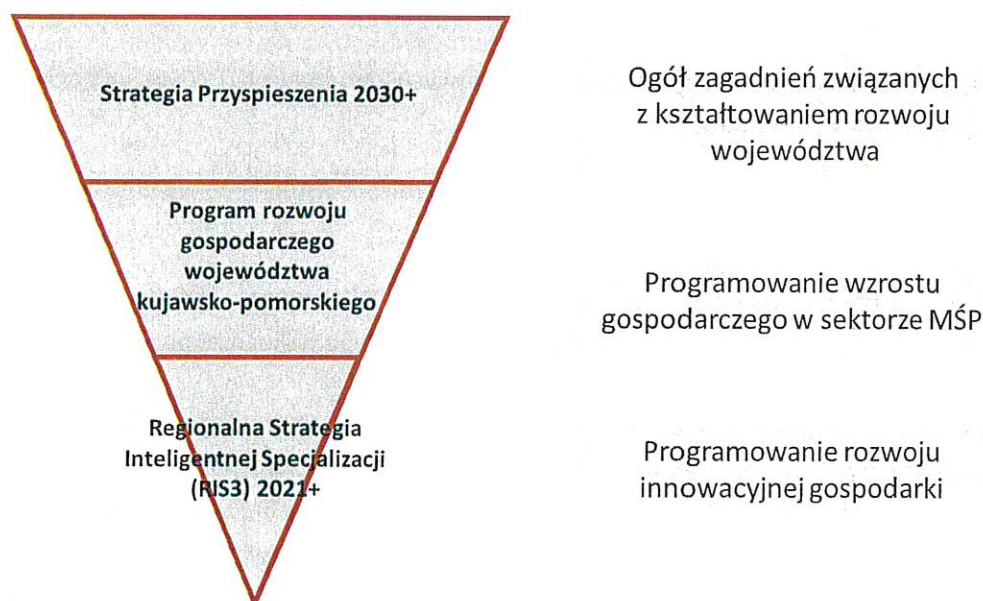
Załącznik nr 3 Ocena wartości wskaźników statystycznych i kontekstowych

1. Wstęp

Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+ (dalej: *RIS3 2021+*) stanowi jeden z dokumentów operacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego, mających na celu formułowanie założeń i określanie warunków dla rozwoju gospodarczego. *RIS3 2021+* jest zaliczana do tzw. regionalnych dokumentów programowych – wskazanych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Odpowiada za programowanie działań związanych z poprawą poziomu innowacyjności województwa w aspektach gospodarczych (transformacji gospodarczej ukierunkowanej na wsparcie polityki inwestycyjnej odpowiadającej na kluczowe regionalne wyzwania i potrzeby, opartej na wykorzystaniu mocnych stron, potencjałów rozwojowych i przewag konkurencyjnych województwa).

Dodatkowo *RIS3 2021+* jest dokumentem niezbędnym dla wypełnienia tzw. warunku podstawowego *Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji* dla Celu Polityki 1 *Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej*, a jego przyjęcie umożliwi uruchomienie środków finansowych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

Wspomnieć należy, że *RIS3 2021+* jest bezpośrednio powiązana z innym regionalnym dokumentem programowym wskazanym w *Strategii Przyspieszenia 2030+* w obszarze „Gospodarka”, tj. *Programem rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*. *RIS3 2021+* rozszerza i dopełnia ustalenia *Programu rozwoju gospodarczego*, będąc jego specjalistycznym rozwinięciem, skoncentrowanym na kształtowaniu rozwoju nowoczesnej gospodarki województwa.

Rysunek 1. Idea umiejscowienia *RIS3 2021+* w systemie planowania rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 w następstwie realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.

Źródło: *Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*

Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+ została przyjęta 13 lipca 2022 r. przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 27/1066/22.

Za realizację ustaleń *RIS3 2021+* odpowiada Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, który założył, że wszystkie kluczowe dla określania założeń i kierunków rozwoju gospodarczego dokumenty strategiczne i programowe będą wyposażone w tzw. plany wdrożeniowe. Pozwolił to na oddzielenie warstwy ustaleń definiujących politykę województwa w zakresie rozwoju gospodarczego (poprzez cele, kierunki oraz przedsięwzięcia) od ustaleń wykonawczych, operacyjnych, jakimi jest m.in. wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań.

W związku z powyższym uchwałą Nr 27/1067/22 z dnia 13 lipca 2022 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął *Plan realizacji ustaleń Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego oraz Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*. Plan ten został następnie zmieniony uchwałą Nr 26/1313/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2023 r.

2. Zakres monitorowania *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*

Zasady i zakres zadań z zakresu monitorowania *RIS3 2021+* zostały określone w rozdziale „System monitorowania i ewaluacji *RIS3 2021+*”. Wskazany w dokumencie system monitorowania ma za zadanie ocenę realizacji celu głównego *RIS3 2021+*: *Wzmocnienie konkurencyjności województwa kujawsko-pomorskiego*, o czym świadczyć będzie:

- Osiągnięcie do roku 2029 statusu umiarkowanego innowatora zgodnie z rankingiem Regional Innovation Scoreboard;
- Osiągnięcie minimum 9. miejsca wśród 17 krajowych jednostek NUTS2 pod względem poziomu innowacyjności do roku 2029¹.

Zgodnie z zapisami w dokumencie kluczowe znaczenie dla bezpośredniej oceny stanu realizacji ustaleń *RIS3 2021+* ma:

- 1) Ocena wartości wskaźników głównych realizacji *RIS3 2021+*. Monitorowanie „poziomu innowacyjności” na podstawie autorskiego „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów”. Zadanie realizowane corocznie.
- 2) Ocena wartości wskaźników głównych realizacji *RIS3 2021+*. Monitorowanie ulokowania województwa w rankingu Regional Innovation Scoreboard. Zadanie realizowane corocznie.
- 3) Ocena wartości wskaźników statystycznych na ogólnym poziomie oceny – nawiązujących do zakresu zadań objętych celami operacyjnymi. Zadanie realizowane corocznie.
- 4) Ocena stanu realizacji przedsięwzięć kluczowych dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego delegowanych do realizacji w ramach *RIS3 2021+*. Zadanie realizowane corocznie na podstawie *Raportu z realizacji Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*.

¹ „Poziom innowacyjności” określany jest na podstawie autorskiego „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów”.

- 5) Monitorowanie nakładów na działania wspierające i wzmacniające IS. Zadanie realizowane corocznie.
- 6) Coroczna identyfikacja barier rozwoju innowacyjności i cyfryzacji gospodarki w województwie (tzw. „wąskie gardła”). Zadanie realizowane corocznie.
- 7) Analiza benchmarkowa konkurencyjności i innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego pokazująca jego dynamikę na tle innych regionów UE. Zadanie realizowane co 2 lata.
- 8) Analiza Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji zidentyfikowanych dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zadanie realizowane co 2 lata. Zadanie obejmuje charakterystykę statystyczną oraz jakościową IS.
- 9) Analiza aktywności i skuteczności aktorów Inteligentnych Specjalizacji pod kątem ubiegania się o wsparcie publiczne na poziomie regionalnym, krajowym i unijnym. Zadanie realizowane co 2 lata.

W myśl zapisów *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* efektem procesu monitorowania jest syntetyczny *Raport monitorujący RIS3 2021+* za dany rok, przygotowywany na podstawie wskazanych powyżej zadań analitycznych (zrealizowanych w danym roku) i przedstawiany Zarządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego do przyjęcia.

3. Dotychczas podjęte działania w ramach monitorowania *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*

W październiku 2022 r., w ramach zamówienia in-house, zlecono Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji sp. z o.o.² realizację zadań z zakresu monitorowania poziomu innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego (edycja 2022) w nawiązaniu do ustaleń dokumentu pn. *Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*. Przedmiotowe zlecenie objęło m.in.:

- Określenie metody tworzenia „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów”;
- Dokonanie klasyfikacji 17 jednostek NUTS2 według „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów” za rok 2019 oraz za rok 2020, w tym określenie, dla każdego z obydwu analizowanych lat, jaką pozycję w rankingu zajmuje województwo kujawsko-pomorskie;
- Analizę wsparcia udzielonego w ramach realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 na rzecz rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 i 2021;
- Analizę Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji zidentyfikowanych dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Powyższe materiały pozwoliły na określenie tzw. stanu wyjściowego oraz opracowanie autorskiego wskaźnika, na podstawie którego co roku będzie analizowana pozycja województwa kujawsko-pomorskiego pod kątem poziomu innowacyjności.

² 2 kwietnia 2024 r. doszło do połączenia spółki Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. (jako spółki przejmowanej) z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. (jako spółką przejmującą).

W trakcie 2023 r. podjęta została decyzja o podziale zadań związanych z monitorowaniem *RIS3 2021+*. Decyzja ta wynikała z trwających wówczas prac nad projektem pn. „Proces Przedsiębiorczego Odkrywania na rzecz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji regionu” (dalej: projekt PPO) współfinansowanego ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. Przedmiotowy projekt, który realizowany jest przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. w partnerstwie z Kujawsko-Pomorskim Centrum Naukowo-Technologicznym im. prof. Jana Czochrańskiego sp. z o.o., zakłada realizację zadań związanych z prowadzeniem ciągłej, zaplanowanej współpracy z podmiotami ze środowisk naukowych i gospodarczych, w obszarze rozwoju Inteligentnych Specjalizacji (IS) w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania. Współpraca ta ma na celu wypracowywanie działań służących wzmocnieniu regionalnych IS, cyklicznej weryfikacji aktualności regionalnych IS, a także weryfikacji aktualności założeń polityki kształtowania Inteligentnych Specjalizacji w województwie kujawsko-pomorskim (określonej przez dokument *RIS3 2021+*).

Dla prowadzenia określonej powyżej współpracy z partnerami niezbędny jest komponent analityczny, zapewniający wszystkim uczestnikom procesu dostęp do rzetelnej i aktualnej wiedzy. Dodatkowo to właśnie uczestnicy PPO będą dysponowali danymi i informacjami niezbędnymi do opracowania części z analiz przewidzianych w ramach systemu monitorowania *RIS3 2021+*. W związku z powyższym postanowiono, iż w ramach projektu PPO będą wykonywane następujące opracowania:

- 1) Monitorowanie nakładów na działania wspierające i wzmocniające IS.
- 2) Coroczna identyfikacja barier rozwoju innowacyjności i cyfryzacji gospodarki w województwie (tzw. „wąskie gardła”).
- 3) Analiza benchmarkowa konkurencyjności i innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego pokazująca jego dynamikę na tle innych regionów UE.
- 4) Analiza Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji zidentyfikowanych dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
- 5) Analiza aktywności i skuteczności aktorów Inteligentnych Specjalizacji pod kątem ubiegania się o wsparcie publiczne na poziomie regionalnym, krajowym i unijnym.

Podpisanie umowy na realizację projektu PPO nastąpiło w marcu 2024 r. W konsekwencji tego wykonanie ww. analiz będzie możliwe od roku 2025.

W związku z powyższym przedmiotowy *Raport monitorujący RIS3 2021+* jest pierwszym dokumentem formalnie podsumowującym stan realizacji *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*. Jednocześnie wskazać należy, że nie wszystkie elementy składające się na system monitorowania *RIS3 2021+* były możliwe do wykonania, co wynika m.in. z wciąż wczesnej fazy realizacji projektu PPO. Niniejszy *Raport monitorujący RIS3 2021+* obejmuje zatem:

- 1) Ocenę wartości wskaźników głównych realizacji *RIS3 2021+*. Monitorowanie „poziomu innowacyjności” na podstawie autorskiego „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów”.
- 2) Ocenę wartości wskaźników głównych realizacji *RIS3 2021+*. Monitorowanie ulokowania województwa w rankingu Regional Innovation Scoreboard.
- 3) Ocenę wartości wskaźników statystycznych na ogólnym poziomie oceny – nawiązujących do zakresu zadań objętych celami operacyjnymi.

- 4) Ocenę stanu realizacji przedsięwzięć kluczowych dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego delegowanych do realizacji w ramach *RIS3 2021+*.

4. Syntetyczny wskaźnik poziomu innowacyjności regionów w roku 2021

Syntetyczny wskaźnik poziomu innowacyjności regionów obliczany jest dla 17 krajowych jednostek NUTS2 w oparciu o 12 wskaźników statystycznych, zaklasyfikowanych do 3 obszarów tematycznych (obszar przedsiębiorczość, obszar naukowo-badawczy i obszar społeczeństwo). Zarówno poszczególnym obszarom tematycznym, jak i wskaźnikom autorzy metody jego obliczania nadali odpowiednie wagi³.

W analizie (stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszego *Raportu*) dokonano obliczenia wartości syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów dla lat 2019-2021, co pozwala ocenić ogólny poziom innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego i jego zmianę na tle pozostałych polskich jednostek NUTS2. Analizując stan i zmiany w zakresie każdego ze wskaźników dodatkowo odniesiono się do średniej wartości dla Polski, co pozwala ocenić, jak przedstawia się sytuacja województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie każdej z cech na tle kraju.

Poziom innowacyjności w obszarze związanym z przedsiębiorczością mierzony jest za pomocą 3 wskaźników odnoszących się do nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach, udziału przedsiębiorstw innowacyjnych i przychodu uzyskiwanego ze sprzedaży produktów innowacyjnych. Wskaźniki opisujące zmianę poziomu innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego w obszarze przedsiębiorczość wskazują na wyższe niż przeciętnie wzrosty w zakresie ponoszonych nakładów na innowacyjność i w zakresie rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych. Jednak ciągle jeszcze nie jest widoczny efekt rozwoju innowacyjności, gdyż udział przychodów z działalności innowacyjnej maleje.

Poziom innowacyjności w obszarze związanym z działalnością naukową i badawczą mierzony jest za pomocą wskaźników charakteryzujących przede wszystkim zasoby pracowników i potencjalnych pracowników sektora badawczo-rozwojowego (5 wskaźników) oraz 1 wskaźnika określającego wynik prac w sektorze B+R, odnoszącego się do liczby udzielonych patentów na wynalazki krajowe przez Urząd Patentowy RP. Wskaźniki opisujące obecne i potencjalne zasoby kadrowe dla działalności B+R nie wskazują na poprawę sytuacji w tym zakresie w przyszłości (uwzględniając wyłącznie zasoby własne – studentów uczelni z terenu województwa kujawsko-pomorskiego), co może powodować w przyszłości ograniczenia w dostępie do pracowników w branży badawczo-rozwojowej, a miernik przedstawiający wynik prac badawczo-rozwojowych w postaci liczby udzielonych patentów na wynalazki krajowe przez Urząd Patentowy RP w przeliczeniu na 1 mld produktu krajowego brutto lokuje region bardzo nisko wśród jednostek NUTS2.

Obszar społeczeństwo monitorowany jest za pomocą 3 wskaźników cząstkowych, odnoszących się do poziomu cyfryzacji mieszkańców, a więc odsetka gospodarstw domowych posiadających

³ Sposób obliczania syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów przedstawiony został w opracowaniu Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji sp. z o.o. pn. *Określenie metody tworzenia „syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów*.

szerokopasmowy dostęp do Internetu w domu i udziału osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną, jak również wskaźnika mierzącego udział uczniów szkół średnich zawodowych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wskaźniki opisujące zmiany poziomu innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego w obszarze społeczeństwo wskazują na wysokie ułożenie regionu wśród pozostałych jednostek NUTS2 w kraju i systematycznie następujący rozwój w zakresie cech monitorujących niniejszy obszar, co wskazuje na stosunkowo wysoki poziom przygotowania mieszkańców do wykorzystywania i wdrażania w codziennym życiu rozwiązań innowacyjnych.

Z analizy danych wynika, że w latach 2019-2021 w województwie kujawsko-pomorskim nie zanotowano większych zmian w zakresie poziomu rozwoju innowacyjności. Syntetyczny wskaźnik wyliczony dla obszaru przedsiębiorczość pogorszył swą wartość w 2021 r. w stosunku do roku poprzedniego, powracając do wartości osiągniętej w roku 2019, a syntetyczny wskaźnik obliczony dla obszaru społeczeństwo nieznacznie zwiększył swą wartość w stosunku do roku poprzedniego. Wartość wskaźnika syntetycznego w obszarze naukowo-badawczym w latach 2019-2021 nie ulega zmianom.

Pod względem zajmowanych przez region pozycji wśród 17 jednostek NUTS2 uwagę zwraca pogorszenie się lokaty w obszarze przedsiębiorczość (z 12 na 14), co spowodowane było bezpośrednio pogorszeniem się wartości wskaźnika syntetycznego w Kujawsko-Pomorskiem (w związku z czym wyprzedziły je województwa lubelskie i podlaskie).

Pozytywnym aspektem jest odnotowana zmiana pozycji regionu w obszarze społeczeństwo, choć należy zwrócić uwagę, że ze względu na małe zróżnicowanie w zakresie wartości wskaźnika syntetycznego w tym obszarze dla jednostek NUTS2 w Polsce, te same wartości osiągane są przez kilka jednostek. Dlatego też w 2019 r. region klasyfikował się wśród jednostek lokowanych ex aequo na pozycjach 5-10, w 2020 r. na pozycjach 5-9, natomiast w roku 2021 na pozycjach 3-6.

W obszarze naukowo-badawczym województwo kujawsko-pomorskie zajmowało w latach 2019-2021 niezmiennie 11 pozycję.

Wartość syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów dla województwa kujawsko-pomorskiego jest stała w latach 2019-2021 i wynosi 0,77. Wartość ta lokuje województwo niezmiennie na 12 pozycji wśród 17 polskich jednostek NUTS2.

Tab. 1 Syntetyczny wskaźnik poziomu innowacyjności regionów

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021
Dolnośląskie	1,23	1,12	1,20
Kujawsko-pomorskie	0,77	0,77	0,77
Lubelskie	0,83	0,88	0,91
Lubuskie	0,75	0,76	0,83
Łódzkie	1,09	1,01	0,94
Małopolskie	1,51	1,55	1,53
Opolskie	0,79	0,82	0,75
Podkarpackie	0,98	0,98	0,98
Podlaskie	0,74	0,70	0,74
Pomorskie	1,05	1,06	1,13
Śląskie	1,26	1,23	1,19
Świętokrzyskie	0,60	0,64	0,62
Warmińsko-mazurskie	0,61	0,65	0,65
Wielkopolskie	1,11	1,08	1,06

Zachodniopomorskie	0,73	0,69	0,62
Region warszawski stołeczny	2,10	2,23	2,25
Region mazowiecki regionalny	0,86	0,83	0,83
Średnia arytmetyczna	1,00	1,00	1,00
Pozycja województwa kujawsko-pomorskiego	12	12	12
Źródło: Opracowanie własne K-PBPPIR O/Bydgoszcz na podstawie danych GUS			

Wykonana analiza wskazuje, że w roku 2021 nie osiągnięto zakładanego w *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* celu, jakim jest osiągnięcie przez województwo kujawsko-pomorskie co najmniej 9 pozycji wśród 17 krajowych jednostek NUTS2, ani w stosunku do poprzedniego roku do osiągnięcia założonego celu się nie przybliżyło.

5. Ulokowanie województwa w rankingu Regional Innovation Scoreboard

Jako jeden ze wskaźników realizacji celów *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* określona została pozycja jaką województwo kujawsko-pomorskie zajmuje w rankingu *Regional Innovation Scoreboard* (Ranking Innowacyjności Regionów). *RIS3 2021+* zakłada, że do 2029 r. Kujawsko-Pomorskie powinno osiągnąć status umiarkowanego innowatora.

Regional Innovation Scoreboard jest częścią projektu *European Innovation Scoreboard*, mającego na celu ocenę krajowych systemów innowacyjności, realizowanego dla Komisji Europejskiej. *Regional Innovation Scoreboard* przedstawia ocenę porównawczą badań i innowacyjności na poziomie regionalnym. Raporty z tego badania publikowane są od 2009 r. w odstępach około dwuletnim (kolejne ukazywały się w: 2012 r., 2014 r., 2016 r., 2017 r., 2019 r. i 2021 r.). Najnowszy ranking *Regional Innovation Scoreboard*, na podstawie którego sporządzono opracowanie stanowiące załącznik nr 2 do niniejszego *Raportu monitorującego RIS3 2021+*, powstał w 2023 r.

W celu stworzenia rankingu *Regional Innovation Scoreboard* obliczany jest Regional Innovation Index (Regionalny Wskaźnik Innowacyjności) dla poszczególnych jednostek NUTS 2⁴. Na ten wskaźnik składa się 21 wskaźników cząstkowych, dla których dostępne są dane na poziomie regionalnym. Wskaźniki te obejmują 4 grupy, tj.: warunki ramowe (kadry, atrakcyjny system badawczy, digitalizacja), inwestycje (finanse, inwestycje przedsiębiorstw, wykorzystanie technologii informacyjnych), działania innowacyjne (innowatorzy, współpraca, własność intelektualna) oraz oddziaływania (w zakresie zatrudnienia, sprzedaży, zrównoważonego środowiska).

W *Regional Innovation Scoreboard* regiony zostały zaklasyfikowane do 4 kategorii w zależności od osiągniętego przez nie poziomu *Regional Innovation Index* względem średniej obliczonej dla Unii Europejskiej, tj.:

- *Innovation Leaders* (liderzy innowacji) – ponad 125% średniej dla UE,
- *Strong Innovators* (silni innowatorzy) – między 100% a 125% średniej dla UE,
- *Moderate Innovators* (umiarkowani innowatorzy) – między 70% a 100% średniej dla UE,
- *Emerging Innovators* (wschodzący innowatorzy) – poniżej 70% średniej dla UE.

⁴ Łącznie 239 regionów z 22 krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz Norwegia, Serbia, Szwajcaria i Wielka Brytania.

Dodatkowo dla lepszego uchwycenia różnicowań dokonano także bardziej szczegółowego podziału wewnątrz powyższych grup – w każdej na 3 podgrupy, gdzie najlepszym regionom w ramach danej grupy przypisano „+”, natomiast najgorszym „-”.

Województwo kujawsko-pomorskie w 2023 r. zakwalifikowane zostało do podgrupy *Emerging Innovators +* i tym samym podniosło swoją ocenę (w poprzedniej edycji rankingu z 2021 r. znajdowało się w podgrupie *Emerging Innovators*), cały czas jednak pozostając w grupie regionów cechujących się niskim poziomem rozwoju innowacyjności. Jednocześnie region w 2023 r. utrzymał swoją pozycję względem poprzedniej edycji rankingu z 2021 r. – zarówno wśród wszystkich badanych regionów europejskich (miejsce 213. na 239 regionów), jak i względem regionów polskich (miejsce 11. na 17 regionów). Cały czas utrzymuje się dystans między województwem kujawsko-pomorskim a regionami najlepszymi (warszawskim stołecznym i małopolskim), które obecnie klasyfikowane są jako *Moderate Innovators*, grupy do której zakwalifikowania aspiruje województwo kujawsko-pomorskie do roku 2029. Porównując województwo kujawsko-pomorskie z regionami sąsiadującymi można uznać, że według rankingu z 2023 r. poziom rozwoju innowacyjności większości z nich (poza mazowieckim regionalnym) wyrównał się – pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie, łódzkie i kujawsko-pomorskie zostały zakwalifikowane do tej samej podgrupy *Emerging Innovators +*, co było wynikiem podniesienia oceny dla kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego.

Analizując poszczególne wskaźniki cząstkowe wykorzystane do obliczenia *Regional Innovation Index* dla województwa kujawsko-pomorskiego zauważyć należy, że większość z nich kształtowała się poniżej średniej dla UE (19 na 21 wskaźników) i poziom większości z nich został oceniony jako niski (14 wskaźników) lub umiarkowany (5 wskaźników). Poziom tylko dwóch wskaźników został oceniony jako silny (*Non-R&D innovation expenditures*) lub wysoki (*Design applications*) i są to jedyne dwa wskaźniki kształtujące się w województwie kujawsko-pomorskim na poziomie wyższym niż średnia dla UE. Należy tutaj zaznaczyć, że dla wszystkich regionów analizowanych w ramach *Regional Innovation Scoreboard* zakwalifikowanych jako *Emerging Innovators* większość wskaźników kształtowała się poniżej średniej UE, a w przypadku kilku wskaźników nawet poniżej 50% średniej UE – dla województwa kujawsko-pomorskiego było to 8 wskaźników (*International scientific co-publications, Employed ICT specialists, Product innovators, Business process innovators, PCT patent applications, Employment knowledge-intensive activities, Employment innovative enterprises, Sales of innovative products*). Jednocześnie dla aż 14 z 21 wskaźników nastąpiła poprawa pozycji województwa kujawsko-pomorskiego wśród analizowanych regionów względem rankingu z 2021 r., wobec 5, które odnotowały spadek. Poprawa pozycji poszczególnych wskaźników dla Kujawsko-Pomorskiego wśród polskich regionów była nieco gorsza – dotyczyła 10 wskaźników, wobec 9, dla których pozycja województwa spadła.

Tab. 2 Klasyfikacja polskich regionów według rankingu *Regional Innovation Scoreboard 2023* oraz uzyskanych wartości wskaźników *Regional Innovation Index* w stosunku do średnich dla UE

NUTS	Region	Wartość w 2023 r. w stosunku do średniej wartości UE w 2016 r.	Wartość w 2023 r. w stosunku do średniej wartości UE w 2023 r.	Klasyfikacja regionu w 2023 r.	Pozycja wśród regionów w Polsce*	Pozycja wśród regionów UE*
PL21	Małopolskie	87,0	80,2	Moderate innovator	2	155
PL22	Śląskie	62,6	57,7	Emerging innovator +	8	206
PL41	Wielkopolskie	61,1	56,3	Emerging innovator +	10	210
PL42	Zachodniopomorskie	55,0	50,7	Emerging innovator	13	218

PL43	Lubuskie	50,0	46,1	Emerging innovator	15	224
PL51	Dolnośląskie	75,2	69,4	Emerging innovator +	3	177
PL52	Opolskie	51,3	47,3	Emerging innovator	14	221
PL61	Kujawsko-Pomorskie	60,3	55,6	Emerging innovator +	11	213
PL62	Warmińsko-Mazurskie	58,8	54,2	Emerging innovator +	12	217
PL63	Pomorskie	72,5	66,8	Emerging innovator +	4	187
PL71	Łódzkie	63,9	58,9	Emerging innovator +	5	201
PL72	Świętokrzyskie	49,0	45,2	Emerging innovator	16	225
PL81	Lubelskie	63,9	58,9	Emerging innovator +	6	202
PL82	Podkarpackie	61,5	56,7	Emerging innovator +	9	209
PL84	Podlaskie	63,2	58,3	Emerging innovator +	7	204
PL91	Warszawski stołeczny	103,2	95,1	Moderate innovator +	1	119
PL92	Mazowiecki regionalny	40,4	37,3	Emerging innovator	17	228

Źródło: Opracowanie własne K-PBPPiR O/Bydgoszcz na podstawie danych: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/76fe7424-5aba-4617-a25f-d373080ff580_en?filename=ec_rtd_ris-2023-regional-indexes_0.xlsx, dostęp z dnia 17.11.2023 r.

* na zielono zaznaczono pozycje wyższe względem rankingu *Regional Innovation Scoreboard 2021*, zaś na czerwono niższe względem 2021 r.

Do mocnych stron województwa względem UE należą takie zagadnienia, jak: nakłady na innowacje inne niż badania i rozwój (*Non-R&D innovation expenditures*) i aplikacje projektowe (*Design applications*), a także osoby z wykształceniem wyższym (*Tertiary education*), osoby posiadające ponadprzeciętne umiejętności cyfrowe (*Above average digital skills*), publikacje publiczno-prywatne (*Public-private co-publications*). Natomiast na tle Polski to przede wszystkim: nakłady na innowacje inne niż badania i rozwój (*Non-R&D innovation expenditures*), uczenie się przez całe życie (*Lifelong learning*), wydatki na innowacje w przeliczeniu na pracownika (*Innovation expenditures per person employed*), publikacje publiczno-prywatne (*Public-private co-publications*), współpraca innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw (*Innovative SMEs collaborating*), najczęściej cytowane publikacje naukowe (*Most-cited scientific publications*) i aplikacje projektowe (*Design applications*).

6. Ocena wartości wskaźników statystycznych i kontekstowych

Opracowanie, stanowiące załącznik nr 3 do niniejszego *Raportu monitorującego RIS3 2021+*, dotyczy oceny wartości i tendencji zmian w zakresie wskaźników statystycznych i wskaźników kontekstowych za lata 2020-2022. Wskaźniki statystyczne istotne dla monitorowania *RIS3 2021+* zaczerpnięte zostały z tabeli listy markerów rozwojowych oraz wskaźników tła służących do monitorowania realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Wskaźniki kontekstowe, które przedstawiono w dokumencie *RIS3 2021+*, podlegają monitorowaniu w celu ukazania charakterystyki wielowarstwowego zaplecza społeczno-gospodarczego innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego. Dodatkowo w czasie prac nad oceną wartości wskazanych powyżej wskaźników dodano dwa wskaźniki („Przedsiębiorstwa przemysłowe, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną” oraz „Przedsiębiorstwa z sektora usług, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną”), które umożliwiają przedstawienie szerszego i pełniejszego obrazu sytuacji, gdyż odnoszą się do informacji ważnych dla oceny poziomu innowacyjności regionu. Podkreślić należy, że wskaźniki kontekstowe w zestawieniu ze wskaźnikami statystycznymi pozwalają ocenić skalę wpływu interwencji zaplanowanej w ramach dokumentu *RIS3 2021+* na poziom innowacyjności województwa.

Ocena wybranych wskaźników statystycznych:

Wartości wskaźników obrazujących stosunek wyników z egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego w województwie kujawsko-pomorskim do średniej wartości dla kraju, od wielu lat pokazują, że wyniki tych egzaminów w regionie są niższe niż przeciętnie w kraju i świadczą m. in. o słabszym przygotowaniu uczniów z województwa kujawsko-pomorskiego na tle Polski, zarówno w zakresie kształcenia na poziomie szkoły podstawowej, jak i na poziomie szkoły średniej. Uwagę zwracają każdorazowo nieco wyższe na tle kraju wyniki uzyskiwane przez uczniów klas maturalnych, aniżeli uczniów kończących szkołę podstawową (zarówno z matematyki, jak i języka angielskiego).

Wskaźniki obrazujące rozwój województwa w zakresie szkolnictwa wyższego są niezwykle ważne, gdyż odgrywa ono znaczącą rolę w rozwoju innowacyjności regionu i kształtowaniu jego gospodarki, przede wszystkim poprzez przygotowanie wykwalifikowanych kadr. Stąd też bardzo ważna jest dostępność absolwentów dziedzin istotnych dla rozwoju innowacyjności gospodarki regionu. W województwie kujawsko-pomorskim, w ostatnich latach notuje się zróżnicowane wartości poszczególnych wskaźników w tej grupie. Wskaźnik liczby studentów na 10 tys. mieszkańców w stosunku do średniej wartości krajowej od roku 2019 charakteryzuje się stopniowym wzrostem, choć na tle kraju jest on nadal zdecydowanie niższy. Obserwowany jest natomiast spadek odsetka studentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych w regionie. Z kolei odsetek absolwentów kierunków inżyniersko-technicznych w ogólnej liczbie absolwentów szkół wyższych waha się w zakresie wartości od niespełna 4,0% do 4,6% w okresie 2018-2021, co wskazuje na względną stagnację.

W odniesieniu do wskaźników związanych z działalnością innowacyjną i badawczo-rozwojową, należy zauważyć, że mimo iż udział nakładów na działalność innowacyjną i badawczo-rozwojową w nakładach krajowych wykazuje generalnie tendencje wzrostowe, to Kujawsko-Pomorskie notuje bardzo niskie wartości tych wskaźników (3,08% nakładów ogółem w kraju w 2021 r. na działalność B+R i 2,9% na działalność innowacyjną). Bardzo dużą roczną zmiennością charakteryzuje się stosunek przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w odniesieniu do średniej wartości krajowej (w latach 2018-2022 różnica pomiędzy skrajnymi wartościami wyniosła aż 26 pkt. proc.). Wskaźnik ten jest stale niższy w stosunku do średniej wartości krajowej. Ponadto województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się niższą niż średnia dla Polski liczbą osób pracujących w B+R. Stosunek udziału osób pracujących w B+R w pracujących ogółem do średniej wartości krajowej kształtuje się na poziomie poniżej zakładanych oczekiwań (rok 2018 – 65%, od roku 2024 – co najmniej 70%), z uwagi iż wartość tego wskaźnika waha się w granicach 62-64%.

Wskaźniki związane z cyfryzacją, a więc dziedziną bardzo silnie wpływającą na poziom rozwoju innowacyjności pokazują, że w latach 2018-2021 odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu wzrósł o prawie 10 pkt. proc. (z 77,9% w 2018 r. do 87,5% w 2021 r.), co oznacza, że obecnie jest to już produkt dość powszechnie dostępny. Podobną tendencję notuje wskaźnik odsetka przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe, który wzrósł o ponad 4 pkt. proc. (z 12,8% w 2018 r. do 16,9% w 2021 r.). Zmiany wartości powyższych wskaźników wskazują, że innowacje w zakresie cyfryzacji cechują się stałą tendencją wzrostową.

Ocena wybranych wskaźników kontekstowych:

Zaangażowanie podmiotów z obszaru województwa w działalność innowacyjną w sektorze przemysłu rośnie, co potwierdza wzrost udziału przedsiębiorstw z tego sektora, które poniosły nakłady na

działalność innowacyjną. Natomiast w przypadku sektora usług, wartości wskaźnika dotyczącego udziału przedsiębiorstw z sektora usług, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną są zróżnicowane. W latach 2020-2022 przyjmują wartości wyższe, niż w latach 2017 i 2019, pomimo iż od 2020 r. występuje tendencja spadkowa. Większa aktywność przedsiębiorstw ponoszących nakłady na działalność innowacyjną przekłada się na generalnie rosnący udział województwa kujawsko-pomorskiego w krajowych nakładach na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach, który także cechuje się pewnym zróżnicowaniem (występują okresy wzrostów i spadków).

Biorąc pod uwagę poziom współpracy podmiotów w ramach działalności innowacyjnej można zaobserwować, że jest on bardzo zróżnicowany w poszczególnych latach. Udział przedsiębiorstw przemysłowych (o liczbie pracujących 10-249), które współpracują w ramach inicjatywy klastrowej lub w innej formie w liczbie przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie kształtuje się na poziomie 11,5% – 13,5% (z jednostkowym wzrostem wartości w roku 2019 do 18,0%). Można zatem stwierdzić, że stosunkowo mały udział średnich i dużych przedsiębiorstw przemysłowych angażuje się w sformalizowaną współpracę z innymi podmiotami. Odmienne kształtuje się sytuacja w sektorze usług. Udział przedsiębiorstw z sektora usług współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej w odniesieniu do ogółu przedsiębiorstw wahał się w poszczególnych latach w przedziale 0,7% – 9,1%, przy czym można już tutaj zauważyć poprawę wskaźnika względem lat sprzed 2020 r. O dużej zmienności poziomu współpracy świadczy również wskaźnik odnoszący się do udziału przedsiębiorstw, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej w ogóle przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie, cechujący się w okresie 2017-2021 wartościami rzędu 20,8% – 26,3%, jednak bez wyraźnego trendu.

Nieodłącznym elementem obszaru innowacji jest działalność badawczo-rozwojowa (B+R), która łączy wiedzę naukową z jej komercyjnym wykorzystaniem. Obejmuje ona badania naukowe lub prace rozwojowe, podejmowane w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy oraz wykorzystania zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań. Mimo iż województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się wyraźnie niższą niż średnia dla Polski liczbą osób pracujących w B+R, to jednak na Kujawach i Pomorzu następuje wolny, ale systematyczny wzrost liczby jednostek prowadzących działalność B+R w przeliczeniu na 1000 ludności. W efekcie tego zwiększa się także liczba badaczy na 1000 osób aktywnych zawodowo oraz liczba osób pracujących w B+R w przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo – w odniesieniu do ekwiwalentu pełnego czasu pracy. Na wzrost wymienionych wskaźników duży wpływ ma zwiększanie nakładów na działalność B+R. Pomimo tego że Kujawsko-Pomorskie notuje bardzo mały udział nakładów na działalność badawczo-rozwojową w nakładach krajowych, to jednak w regionie systematycznie zwiększa się ilość nakładów na sektor B+R, co obrazują wskaźniki: nakłady na B+R w relacji do PKB (z 0,5% w 2017 r. do 1,02% w 2021 r.), nakłady na B+R sektora przedsiębiorstw w relacji do PKB (z 0,33% w 2017 r. do 0,64% w 2021 r.), a także nakłady wewnętrzne na B+R na 1 mieszkańca (z 209,9 zł w 2017 r. do 574,2 zł w 2021 r.). Istotny wkład w prace nad badaniami wnoszą laboratoria, które posiadają akredytację Polskiego Centrum Akredytacji. W województwie kujawsko-pomorskim funkcjonują tego typu podmioty zaklasyfikowane do grupy badawczej, medycznej i wzorcującej. Ich liczba w 2020 r. była wyższa, niż w latach poprzednich (66).

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi innowacyjności jest niewątpliwie dostęp przedsiębiorstw do szerokopasmowego Internetu. W analizowanym okresie dostęp do tej usługi wśród firm z regionu

systematycznie się poprawiał i według stanu na rok 2021 wynosił 98,8% – co oznacza, że jest to usługa obecnie powszechna.

Podkreślić również należy, że z dostępnych danych wyraźnie wynika, iż w ostatnim czasie wzrasta odsetek uczniów szkół średnich zawodowych (z 40,6 w 2017 r. do 43,7% w 2021 r.), co w połączeniu z rozwojem nowoczesnej bazy dydaktycznej przyczynić się może do zwiększenia zasobów dobrze wykwalifikowanej kadry. Jednocześnie maleje jednak odsetek studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych (z 19,9% w 2017 r. do 15,7% w 2021 r.), czyli grupy studentów istotnych dla rozwoju innowacyjności.

7. Stan realizacji przedsięwzięć kluczowych dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego delegowanych do realizacji w ramach RIS3 2021+

Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+ przewiduje realizację 15 przedsięwzięć kluczowych dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego. 14 z tych przedsięwzięć⁵ jest tożsama z przedsięwzięciami przewidzianymi do realizacji w ramach *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*. W związku z powyższym przedstawione poniżej informacje na temat stanu realizacji wskazanych w *RIS3 2021+* przedsięwzięć kluczowych dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego regionu zaczerpnięte zostały z *Raportu z realizacji Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego za rok 2023* przyjętego uchwałą Nr 16/770/24 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 kwietnia 2024 r.

W ww. *Raporcie* przyjęto, iż z uwagi na fakt, że część przedsięwzięć zawartych w *Programie rozwoju gospodarczego* (a tym samym w dokumencie *RIS3 2021+*) wywodzi się z projektów kluczowych *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, zasadne jest zastosowanie metody oceny realizacji przedsięwzięć przyjętej w *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Oznacza to, że dla każdego z przedsięwzięć *Programu* (oraz *RIS3 2021+*) wskazany został jeden z 5 etapów zaawansowania realizacji danego zadania, tj.:

- etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte,
- etap I – prace w fazie przygotowawczej,
- etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej,
- etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej,
- etap IV – prace zostały zakończone, przedsięwzięcie zostało zrealizowane.

Na koniec 2023 r. 2 przedsięwzięcia znajdowały się w fazie początkowej prac realizacyjnych, natomiast w stosunku do 8 prowadzone były prace przygotowawcze. Realizacja 5 przedsięwzięć się jeszcze nie rozpoczęła, co jak wskazuje ww. *Raport z realizacji Programu rozwoju gospodarczego województwa*, wynika przede wszystkim z „braku możliwości finansowania przedsięwzięcia”.

⁵ Bez przedsięwzięcia R-P15 Utworzenie Polsko-Ukraińskiej Platformy na rzecz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji.

Tab. 3 Stan realizacji przedsięwzięć kluczowych dla wzmacniania potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego delegowanych do realizacji w ramach RIS3 2021+

I.1.5./R-P01 Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. Prof. J. Czochralskiego	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	W 2023 r. w ramach przedsięwzięcia zakupiono aparaturę badawczą, stanowiącą wyposażenie KPCNT, utworzono zespół ekspertów, rozbudowano kadry KPCNT oraz rozwijano współpracę z uczelniami wyższymi regionu. Opracowano również koncepcję banku tkanek jako integralnej części KPCNT.
I.1.6./R-P02 System akredytacji instytucji otoczenia biznesu	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Departament Rozwoju Gospodarczego
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	Przygotowana została ekspertyza pt. „Opracowanie systemu akredytacji usług doradczych o specjalistycznym charakterze (funkcjonalności) świadczonych na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw przez instytucje otoczenia biznesu, mające siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”, przygotowana przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
I.1.12./R-P03 Rozwój sieci, wzmacnianie potencjału i kształtowanie kompetencji IOB w województwie	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Departament Rozwoju Gospodarczego
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	W 2023 r. prowadzono prace związane z przygotowaniem kryteriów konkursowych w ramach FEKP 2021-2027. Konkurs dla tego działania przewidziany jest na koniec 2024 r.
I.3.2./R-P04 Programy akceleracyjne realizowane we współpracy z dużymi przedsiębiorstwami	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	W 2023 r. pracowano nad szczegółową koncepcją projektu i prowadzone były konsultacje z dużymi firmami.
II.1.1./R-P05 Regionalny Hub Cyfrowy	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	W związku z brakiem finansowania ze źródeł publicznych działania hubu były w roku sprawozdawczym finansowane m.in. ze środków pochodzących ze zleceń komercyjnych. W 2023 r. zrealizowano następujące działania: – organizacja we współpracy z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym Local Robots Days (20.04.2023), – organizacja na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego konferencji „Transformacja cyfrowa w administracji” (23.05.2023), – opracowanie na zlecenie Banku Gospodarstwa Krajowego wkładu merytorycznego do szkolenia on-line pt. „MŚP 4.0 – wyzwania transformacji cyfrowej”, – organizacja konferencji naukowej „Innowacje w nowoczesnej produkcji ryb” na zlecenie Organizacji Producentów Ryb Jesiotrowatych (19.09.2023) oraz towarzyszących jej warsztatów

	(20.09.2023), – organizacja na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego konferencji „Cyfrowa przyszłość sektora ochrony zdrowia” (18.10.2023), – przeprowadzenie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego szkolenia „Matryca modelu biznesowego Business Model Canvas w przygotowaniu projektu” (19.10.2023), – koordynacja przygotowań modułu tematycznego poświęconego tematyce cyfryzacji Regionalnego Forum Innowacji organizowanego w ramach Forum Innowacji, Nauki, Biznesu i Samorządu (06.11.2023), – przygotowanie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego publikacji promujących ofertę gospodarczą województwa oraz przewodnika dla początkujących eksporterów, – udział w przygotowaniu założeń do projektu „BROKER-NET”, w którym TARR będzie pełniła rolę partnera, – organizacja spotkania interesariuszy projektu „CARES – Teleopieka dla starzejącej się Europy” (08.12.2023). Ponadto zespół hubu zaangażowany był w działania związane z następującymi wydarzeniami w regionie: – Blu Game Show (30.09.2023), – biTconf Bydgoszcz IT conference (22.09.2023), – OperaCamp (16.11.2023).
II.1.2./R-P06 Pakiet Innowacje: Wsparcie finansowe i doradcze w zakresie innowacji	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	16 listopada 2023 r. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. złożyła wniosek o dofinansowanie projektu „Fundusz Badań i Wdrożeń 3.0” z działania 1.1 <i>Wzmocnienie potencjału badawczego i innowacji</i> programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 [nabór nr FEKP.01.01-IZ.00-063/23]. 15 grudnia 2023 r. spółka otrzymała uwagi do wniosku o dofinansowanie. Uwagi dotyczyły zakresu oceny formalno-merytorycznej, oceny pomocy publicznej projektu oraz oceny finansowo-ekonomicznej. W piśmie zostało wskazane, że ocena merytoryczna szczegółowa jest pozytywna. 22 grudnia 2023 r., Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. złożyła poprawiony wniosek o dofinansowanie wraz z wymaganymi załącznikami. Do końca 2023 r. Spółka nie otrzymała żadnych dodatkowych uwag, a także informacji dotyczących terminu rozstrzygnięcia konkursu. Umowa o dofinansowanie powinna być zawarta w pierwszej części I kwartału 2024 r.
II.1.3./R-P07 Pakiet Gospodarka 4.0	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	-
II.1.4./R-P08 Poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań dla przedsiębiorstw w zakresie zarządzania wykorzystywaną energią, jej oszczędzania oraz zastępowania energią pochodzącą ze źródeł odnawialnych	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Departament Planowania Rozwoju i Innowacji
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej

<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	Na lata 2023-2024 w ramach KPO, FENiKS, FENG oraz na rok 2024 w ramach FEdKP 2021-2027 zaplanowano konkursy CP2 na projekty związane z termomodernizacją oraz wymianą źródeł ciepłowniczych przedsiębiorstw (poprawą efektywności energetycznej). W 2023 r. ogłoszono w ramach KPO nabór wniosków w konkursie „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne” (REPowerUE), a na rok 2024 zaplanowano nabór wniosków w konkursie „Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych”. Środki przeznaczone na transformację energetyczną w ramach FEdKP 2021-2027 (cele szczegółowe: Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych EFRR, Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju EFRR) wynoszą 163 848 265 euro, w pozostałych wymienionych funduszach, mogących potencjalnie stanowić źródło finansowania przedsięwzięcia – 38,1 mld euro. Odrębnym źródłem jest unijny Fundusz Modernizacyjny, wydatkowany przez programy priorytetowe NFOŚiGW, którego pula w perspektywie do 2030 r. pochodzi ze sprzedaży uprawnień do emisji CO2 (EU-ETS).
II.2.1./R-P09 Pakiet Klastry	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	-
II.2.2./R-P10 Proces Przedsiębiorczego Odkrywania wraz z identyfikacją nisz specjalizacyjnych w ramach regionalnych inteligentnych specjalizacji	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	Projekt został wybrany do dofinansowania z FEdKP 2021-2027 i jest w fazie podpisania umowy. Zespół zaangażowany w prace nad projektem rozpoczął realizację projektu w październiku 2023 r. W okresie sprawozdawczym zrealizowano następujące zadania: – zidentyfikowano zadania, które powinny być zrealizowane w ramach PPO w cyklu rocznym oraz określono ramowy harmonogram ich realizacji, – rozpoczęto prace nad przygotowaniem regulaminów funkcjonowania zespołów PPO, – rozpoczęto prace koncepcyjne nad zakresem działań i czynności oraz harmonogramu organizacji wydarzeń dla interesariuszy PPO, – rozpoczęto prace koncepcyjne nad funkcjonowaniem narzędzia internetowego (utworzenie schematów działania narzędzia). W ramach PPO dokonana zostanie analiza dotąd wyróżnionych regionalnych IS i poszukiwanie nisz oraz możliwości ich rozwoju. Na podstawie wyników weryfikacji zostanie podjęta decyzja w zakresie ewentualnego wsparcia branży kosmicznej lub rezygnacji z postrzegania jej jako branży przyszłościowej i podjęcia realizacji projektu kluczowego strategii rozwoju województwa nr 304 <i>Rozwój branż: kosmicznej, bezzałogowych statków powietrznych i pojazdów, sztucznej inteligencji oraz innych branż nowoczesnych technologii</i> w aspekcie tylko rozwoju branży kosmicznej.
II.2.3./R-P11 Program animatorów współpracy	

<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	-
II.2.4./R-P12 Wsparcie tworzenia kierunków przyszłościowych, w tym zidentyfikowanie kierunków pożądaných	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	-
II.2.5./R-P13 Porozumienie na rzecz rozwoju Polski Północno-Wschodniej	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	Przygotowano i złożono fiszkę projektową w ramach projektów własnych FEoKP 2021-2027. Przedsięwzięcie wpisuje się w założenia funkcjonowania Kujawsko-Pomorskiego Centrum Naukowo-Technologicznego im. prof. J. Czochralskiego, stanowi istotny element podstawowych zadań Spółki.
III.2.3./R-P14 Program na rzecz wysokiej jakości, certyfikowanej żywności	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap I – prace w fazie przygotowawczej
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	Uzupełniano dokumentację złożoną w konkursie w ramach działania M16 „Współpraca” z PROW 2014-2020, która po ocenie merytorycznej podlegała procedurze odwoławczej. Opracowano wstępne procedury kontroli jakości żywności oraz wstępne założenia certyfikacji wybranych produktów żywnościowych.
R-P15 Utworzenie Polsko-Ukraińskiej Platformy na rzecz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji	
<i>Podmiot przedstawiający informację (lider przedsięwzięcia)</i>	Departament Planowania Rozwoju i Innowacji
<i>Stan prac nad przedsięwzięciem</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte
<i>Charakterystyka zrealizowanych zadań w roku sprawozdawczym</i>	23 sierpnia 2023 r. Kanclerz Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, Pan Filip Sikora, przedstawił pismem informację o działaniach prowadzonych na rzecz niniejszego przedsięwzięcia. Pismo to zostało 1 września 2023 r. przekazane do Dyrektora Departamentu Rozwoju Gospodarczego z propozycją włączenia planowanych działań do zakresu projektu „Proces Przedsiębiorczego Odkrywania na rzecz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji regionu”, jako element internacjonalizacji działalności realizujących idee IS.
<i>Źródło: Raport z realizacji Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego za rok 2023 przyjęty uchwałą Nr 16/770/24 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 kwietnia 2024 r. Za wyjątkiem informacji na temat realizacji przedsięwzięcia R-P15: Opracowanie własne Departamentu Planowania Rozwoju i Innowacji</i>	

8. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Przedmiotowy *Raport monitorujący RIS3 2021+* jest pierwszym dokumentem formalnie podsumowującym stan realizacji *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*, przyjętej 13 lipca 2022 r. Jednocześnie wskazać należy, że nie wszystkie elementy składające się na system

monitorowania *RIS3 2021+* były możliwe do wykonania w analizowanym roku, co wynika m.in. z wciąż wczesnej fazy realizacji projektu pn. „Proces Przedsiębiorczego Odkrywania na rzecz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji regionu” współfinansowanego ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

Wskazany w *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* system monitorowania ma za zadanie ocenę realizacji celu głównego *RIS3 2021+*: *Wzmocnienie konkurencyjności województwa kujawsko-pomorskiego*, o czym świadczyć będzie:

- Osiągnięcie do roku 2029 statusu umiarkowanego innowatora zgodnie z rankingiem Regional Innovation Scoreboard;
- Osiągnięcie minimum 9. miejsca wśród 17 krajowych jednostek NUTS2 pod względem poziomu innowacyjności do roku 2029.

Wykonana na potrzeby niniejszego *Raportu* analiza wartości syntetycznego wskaźnika poziomu innowacyjności regionów dla lat 2019-2021 jednoznacznie wskazuje, że w roku 2021 nie osiągnięto zakładanego w *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* celu, jakim jest osiągnięcie przez województwo kujawsko-pomorskie co najmniej 9 pozycji wśród 17 krajowych jednostek NUTS2, ani w stosunku do poprzedniego roku do osiągnięcia założonego celu się nie przybliżono. Region zajmuje bowiem niezmiennie 12 pozycję wśród 17 polskich jednostek NUTS2.

Jako jeden ze wskaźników realizacji celów *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* określona została pozycja jaką województwo kujawsko-pomorskie zajmuje w rankingu *Regional Innovation Scoreboard* (Ranking Innowacyjności Regionów). *RIS3 2021+* zakłada, że do 2029 r. Kujawsko-Pomorskie powinno osiągnąć status umiarkowanego innowatora (*Moderate Innovators*). Województwo w 2023 r. zakwalifikowane zostało do podgrupy *Emerging Innovators +* (wschodzący innowatorzy +) i tym samym podniosło swoją ocenę (w poprzedniej edycji rankingu z 2021 r. znajdowało się w podgrupie *Emerging Innovators*), cały czas jednak pozostając w grupie regionów cechujących się niskim poziomem rozwoju innowacyjności. Jednocześnie region w 2023 r. utrzymał swoją pozycję względem poprzedniej edycji rankingu z 2021 r. – zarówno wśród wszystkich badanych regionów europejskich (miejsce 213. na 239 regionów), jak i względem regionów polskich (miejsce 11. na 17 regionów). Cały czas utrzymuje się dystans między województwem kujawsko-pomorskim a regionami najlepszymi (warszawskim stołecznym i małopolskim), które obecnie klasyfikowane są jako *Moderate Innovators*, grupy do której zakwalifikowania aspiruje region do roku 2029.

Realizacja 5 z 15 przedsięwzięć kluczowych dla wzmocnienia potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego się jeszcze nie rozpoczęła, co jak wskazuje *Raport z realizacji Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego za rok 2023*, wynika przede wszystkim z „braku możliwości finansowania przedsięwzięcia”. Zgodnie z zapisami ww. *Raportu z realizacji Programu rozwoju gospodarczego* można założyć, że w kolejnych latach będzie wzrastał poziom realizacji uruchomionych przedsięwzięć, natomiast prawdopodobnie pojawią się problemy ze sfinansowaniem tych przedsięwzięć, dla których już obecnie wskazano tę trudność. Dlatego też w przypadku definitywnego stwierdzenia, że określonej grupy przedsięwzięć *Programu* nie można realizować ze względu na brak środków – należy rozważyć aktualizację *Programu* (a tym samym *RIS3 2021+*) i usunięcie tych zadań z dokumentu.

Na obecnym etapie zapisy *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* pozostają aktualne. W związku z tym rekomenduje się dalszą realizację ustaleń tego dokumentu. Na obecnym, nadal inicjalnym, etapie realizacji ustaleń *RIS3 2021+* nie jest zasadne formułowanie bardziej szczegółowych zaleceń, gdyż za wcześnie jest jeszcze, aby ocenić efekty realizacji *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*.

Dodatkowo zaleca się jak najszybsze zaawansowanie prac w ramach projektu pn. „Proces Przedsiębiorczego Odkrywania na rzecz rozwoju Inteligentnych Specjalizacji regionu”, co pozwoli na pozyskanie kompletu analiz niezbędnych do oceny skuteczności podejmowanych działań we wzmacnianiu potencjału innowacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego.

